

KRIZOVÝ PLÁN RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ Gymnázium Písek

Prevence a řešení

Obsah

1.ŠIKANA.....	2
2.PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY	4
3. ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	5
4. KRÁDEŽE	6
5.VANDALISMUS.....	7
6. NÁVYKOVÉ LÁTKY.....	7
7. HAZARDNÍ HRANÍ	9
8. NOVÉ TABÁKOVÉ A NIKOTINOVÉ VÝROBKY	10
9. INFORMOVÁNÍ O VÝSKYTU RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	10
10. LEGISLATIVNÍ RÁMEC ŘEŠENÍ DANÝCH PROBLÉMŮ	12
11. SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE V RÁMCI PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ.....	13
12. DOPORUČENÁ LITERATURA A INTERNETOVÉ ODKAZY	13

1.ŠIKANANA

Šikana je způsob chování umožňující většinou v bezprostřední komunikaci fyzickým a psychickým týráním druhých získat nad nimi pocit převahy a moci. Jde o jednání agresivní a nezákonné.

Šikana bývá postihována podle ustanovení trestního zákona.

K tomu, aby byl pachatel postižen, musí být starší 15 let (15-18 let – mladiství).

K trestní odpovědnosti mladších patnácti let nedochází, nezletilému pachateli může být nařízena ústavní výchova, nebo nad ním může být stanoven dohled.

KYBERŠIKANA - (někdy se používají i cizí výrazy kyber-mobbing, e-mobbing apod.) představuje úmyslné urážky, vyhrožování, zesměšňování nebo obtěžování druhých prostřednictvím moderních komunikačních prostředků většinou v delším časovém období. Kyberšikana se odehrává na internetu (např. prostřednictvím e-mailů, chatovacích aplikací jako je ICQ, v sociálních sítích, na videích umístěných na internetových portálech) nebo prostřednictvím mobilního telefonu (např. SMS zprávami nebo nepřijemnými telefonáty). Pachatel často jedná anonymně, takže oběť netuší, od koho útoky pochází.

PROJEVY:

- Žák je o přestávkách často osamocený, nemá kamarády
- Při týmových sportech bývá volen do mužstva mezi posledními
- Při přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- Má – li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený
- Stává se uzavřeným
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- Stále postrádá své věci, které má často poškozené
- Odmítá vysvětlit poškození a ztrátu svých věcí
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci

PREVENCE:

1. Preventivní programy zaměřené na zamezení šikany a kyberšikany
2. Pozitivní přístup pedagogů k žákům, pedagog reaguje i na počáteční projev šikany
3. Posilování vztahů v třídním kolektivu
4. Spolupráce školy a rodiny
5. Rozmanitá nabídka mimoškolních akcí
6. Prevence kyberšikany-ve vyučovacích hodinách, kdy žáci pracují na PC, je nutné vysvětlit, jak se správně pohybovat na sociálních sítích a upozornit na nebezpečí sociálních sítí
7. Přednášky a výukové programy, které nabízí Policie ČR, se speciálním zaměřením na kyberšikanu. Zaměřené i na právní dopady zneužívání moderní technologie ke kyberšikaně.

POSTUPY ŠKOLY:

1. Rozpoznat, zda se jedná o šikanu

2. Jsou - li naplněny projevy šikany, je důležité postarat se o oběť. Při řešení je kladen akcent na skutečnost, že žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by tedy být důsledky řešení znevýhodněn. Je důležité se samotným žákem probrat, co škola může udělat pro to, aby se začal cítit bezpečně.
3. Rozhovor s informátory a oběťmi (je důležité, aby o tomto kroku nevěděli ostatní žáci)
4. Nalezení svědků šikany, individuální rozhovory
5. Rozhovor s agresory
6. Nutné zastavit agresory a ochránit oběť (nesmí docházet k přímé konfrontaci pachatele a oběti, ani nastavit příliš autoritativní řešení – vyhrožování, zastrašování žáků)
7. Situaci oznámit zákonným zástupcům oběti i agresora. Rodičům oběti škola sdělí postup řešení šikany
8. Svolání výchovné komise (pedagogové, žák – agresor, jeho rodiče)
9. Při prokázání brutální nebo opakované šikany informovat Policii ČR
10. Pokud má pedagog jistotu, že byl spáchán trestný čin (šikana, kyberšikana), má ze zákona povinnost obrátit se orgány činné v trestním řízení a na orgány sociálně právní ochrany dětí
11. Práce s třídním kolektivem, jejímž prostřednictvím se pokusíme nastavit nové/lepší vztahy ve třídě

VÝBUCH SKUPINOVÉHO NÁSILÍ – útok skupiny žáků na jedince, jedná se o typ pokročilé šikany

POSTUPY ŠKOLY:

1. Učitel musí zmapovat situaci v prostoru, kde k útoku skupiny dochází/došlo
2. Nutno zachránit oběť
3. Práce vyšetřovací komise – rozhovor se členy útočící skupiny po jednotlivci (po skončení rozhovoru se žáci nevracejí do třídy, aby se nemohli domlouvat)
4. Přesné písemné zaznamenání situace i výpovědí žáků
5. Informovat zákonné zástupce oběti i agresorů
6. Pokud má pedagog jistotu, že byl spáchán trestný čin (šikana, kyberšikana), má ze zákona povinnost obrátit se orgány činné v trestním řízení a na orgány sociálně právní ochrany dětí
7. Udělení výchovných opatření podle školního řádu školy
8. Při zájmu médií s nimi hovoří pouze ředitel/ka školy nebo jím pověřený pracovník školy

ŠIKANA ZAMĚŘENÁ NA UČITELE – je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí učitel/žák. Žák se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele.

PREVENCE:

1. Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu a vytváří atmosféru důvěry
2. Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě

3. Pedagog nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou, aby nevytvářel z ponižovaného žáka případného agresora
4. Pedagog problémy se třídou neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm
5. Pedagog si musí být vědom, že se nejedná o jeho profesní ani osobní selhání, nesmí se obávat problém řešit s vedením školy nebo ostatními pedagogy
6. Pedagogové nesmí podceňovat zdánlivě zanedbatelné neshody s třídním kolektivem ani je bagatelizovat

POSTUPY ŠKOLY:

1. Vedení školy zajistí bezpečí pro pedagoga jako oběti a celou situaci řeší s rodiči, žáky a ostatními pedagogy.
2. V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem si pedagog zajistí bezpečí pro sebe – odejde ze třídy a požádá o spolupráci jiného kolegu.
3. **DŮLEŽITÉ:** Pedagog byl vystaven traumatickému šoku – vedení školy mu ponechá určitý čas na zpracování šoku a poskytne mu sociální podporu.
4. Šikana pedagoga často souvisí s šikanou mezi žáky. Škola zajistí pro třídu intervenční program selektivní nebo indikované primární prevence.
5. V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

2.PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

Poruchy příjmu potravy se často rozvíjejí pomalu a nenápadně, ztraceně v nevhodných jídelních návycích vrstevníků a rodiny. Poruchy příjmu potravy mohou způsobovat řadu zdravotních komplikací, které souvisí především s váhovým úbytkem a nedostatečnou výživou nebo jsou důsledky zvracení, nadužívání projímadel nebo diuretik. S rozvojem PPP přibývá závažnějších psychických i zdravotních problémů.

Typy rizikového chování: Mentální anorexie-porucha charakterizovaná zejména úmyslným snižováním tělesné hmotnosti.

Mentální bulimie – porucha charakterizovaná zejména opakujícími se záchvaty přejídání, spojenými s přehnanou kontrolou tělesné hmotnosti.

PROJEVY:

- Nadměrný strach z tloušťky, neustálé vážení a porovnávání váhy.
- Omezování příjmu potravy.
- Záměrné vyhýbání se konzumaci potravy v kolektivu vrstevníků.
- Zvýšený energický příjem, který způsobuje velkou únavu.
- Nízké sebevědomí, důraz na vnější hodnoty, černobílý pohled na sebe a svět.

PREVENCE:

1. Preventivní programy zaměřené na poruchy příjmu potravy.
2. Besedy s lidmi, kteří prošli jedním z typů rizikového chování poruchy příjmu potravy.
3. Informovat žáky o zdravém životním stylu.

4. Ukázat žákům základní hodnoty života – četbou, diskuzemi, besedami.
5. Prostřednictvím dokumentárních filmů ukázat důsledky tohoto typu rizikového chování.
6. Vést žáky ke vhodným pohybovým zvyklostem.
7. Programy zaměřené na péči o duševní zdraví žáků.
8. Zabývat se „voláním o pomoc“ – dotazy a informace ze schránky důvěry.
9. Zrušení automatů na sladkosti a slazené nápoje ve škole.
10. Zaměřit se na předcházení nevhodných redukčních diet, předcházet šikaně za vzhled.

POSTUP ŠKOLY:

1. V případě podezření na výskyt rizikového chování poruchy příjmu potravy (viditelné rychlé zhubnutí, vynechávání obědů ve školní jídelně, vynechávání svačin, nesmyslné přejídání) škola ihned informuje zákonného zástupce.
2. Škola zprostředkuje dítěti a rodině zpětnou vazbu o některých jídelních zvyklostech dítěte.
3. Škola navrhuje možnost dohlížet na stravovací návyky již léčeného žáka (svačiny, obědy)
4. Škola zprostředkuje kontakt rodičů / zletilého žáka s psychologem nebo lékařem.

3. ZÁŠKOLÁCTVÍ

Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako závažné porušení školního řádu.

Školní řád upravuje interně postup pro případy záškoláctví.

PROJEVY:

- Žák nedochází do školy, ale zákonný zástupce o této skutečnosti neví
- Záškoláctví s vědomím rodičů
- Útěky ze školy během výuky a opakované příchody žáka až na pozdější hodiny

PREVENCE:

1. Preventivní programy zaměřené na záškoláctví
2. Intenzivní a pravidelná spolupráce třídního učitele se zákonným zástupcem/ rodičem zletilého žáka
3. Vytváření školního prostředí pro rozvoj kreativity žáků
4. Práce s třídním kolektivem, zdravé klima školy a třídního kolektivu
5. Komunikace se žákem, zda záškoláctví není důsledkem sociálně patologického jevu (šikana násilí, strach)

POSTUP ŠKOLY:

1. Třídní učitel pravidelně kontroluje docházku žáků do školy
2. Pokud je absence žáka delší než tři dny, třídní učitel kontaktuje zákonného zástupce/rodiče zletilého žáka

3. Má – li třídní učitel podezření na záškoláctví, kontaktuje rodiče již po prvním dnu absence
4. Pokud má pedagog podezření na záškoláctví kryté rodiči, upozorní žáka/zákonného zástupce, že absence bude omluvena na základě lékařského potvrzení
5. Škola informuje o záškoláctví oddělení sociálně právní ochrany dětí, tyto informace jsou pro OSPOD velmi důležité hlavně v případě střídavé péče rodičů.
6. Se zletilými žáky bude proveden individuální výchovný rozhovor. Žáci budou upozorněni, že jim bude absence omlouvána jen na základě lékařského potvrzení.

4. KRÁDEŽE

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho, a to za účelem si ji ponechat, používat ji a podobně, aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Škoda většího rozsahu, škoda nikoli nepatrná 5 000,-Kč je hranice pro trestný čin. Škoda větší dle trestního zákoníku je 50. 000,-Kč, škoda velkého rozsahu dle trestního zákoníku je 5.000.000, - Kč.

PROJEVY:

- Krádeže věcí volně položených a nezabezpečených.
- Krádeže v nezamčených šatnách.
- Krádeže z tašek ve školních třídách během přestávek.
- Krádeže z kapes odloženého oblečení (TV)
- Krádeže během školních akcí.

PREVENCE:

1. Preventivní programy zaměřené na nebezpečí krádeže.
2. Provoz bezpečnostních kamer v prostorách šaten i školních chodeb.
3. Pravidelné programy Policie ČR – krádež jako trestný čin.
4. Žáci mají možnost uložit si v případě potřeby finanční obnosy a dražší věci k třídnímu učiteli.
5. Pravidelná kontrola zamykání šaten.
6. Pravidelné poučení žáků třídními učiteli, jak svým zodpovědným přístupem minimalizovat množství krádeží.

POSTUP ŠKOLY:

1. Škola se zabývá každou nahlášenou krádeží, krádež žáci hlásí třídnímu učiteli případně pedagogovi, který v uvedenou dobu prováděl v místě krádeže pedagogický dozor.
2. Po nahlášení krádeže dochází k prohlídce záznamů za školní bezpečnostní kamery.
3. S náhradou způsobené školy postupuje škola jako v případě vandalismu.
4. O krádeži a jejím šetření je sepsán písemný záznam, kde jsou uvedeny všechny důležité skutečnosti: kdo-kdy-kde-jak
5. Krádeží se žák proviní proti školnímu řádu, sankce jsou tak vedeny v souladu se školním řádem.

6. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumí škola Policii ČR a oznámí podezření na spáchání přestupku proti majetku.
7. U nezletilých žáků hlásit přestupek ihned zákonnému zástupci.

5.VANDALISMUS

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků. Důvody takového jednání jsou nejrůznější a je třeba se jimi zabývat v každém konkrétním případě. O vandalismus se jedná, i když chce žák na sebe upozornit nebo vyrovnat se spolužákům.

PROJEVY:

- Ničení školního majetku (ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, zničené školní pomůcky)
- Významné poškození majetku (čmáranice a nápisy na zdech, na lavicích)
- Úmyslné ničení majetku spolužáků

PREVENCE:

1. Preventivní programy zaměřené na potírání vandalismu
2. Fyzický dohled nad žáky během přestávek
3. Vnitřní kamerové systémy
4. Zřízení odpočinkových zón
5. Komunikace se žáky na téma Ochrana školního majetku a zacházení s cizím majetkem

POSTUP ŠKOLY:

1. Důsledné vymáhání nápravy úmyslně poškozené věci.
2. Zákonný zástupce je vyrozuměn a v případě větší škody je s ním dohodnut způsob i výše náhrady škody.
3. Při škodě většího rozsahu a nespolupráce žáka/zákonného zástupce se školou škola informuje Policii ČR.
4. Je proveden písemný záznam o způsobené škodě.
5. Škola preferuje způsob náhrady škody, kdy se žák podílí na opravě.
6. Při opakovaném projevu vandalismu je žák potrestán výchovným opatřením dle školního řádu.

6. NÁVYKOVÉ LÁTKY

Užívání návykových látek považujeme za rizikové chování, na kterém se podílí mnoho faktorů. Mezi návykové látky řadíme všechny druhy drog, kouření a alkohol.

Při nástupu do 1. ročníku zákonný zástupce žáka podepisuje Souhlas zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost návykové látky v organismu,

na přítomnost alkoholu pomocí dechové zkoušky a na přítomnost ostatních návykových látek pomocí zkoušky z potu nebo ze slin.

PROJEVY:

- Výkyvy nálad
- Vznětlivé a agresivní chování
- Únava
- Zúžení nebo rozšíření zornic
- Lhaní
- Ztráta zájmu o koníčky a sport
- Změna kamarádů
- Samotářství
- Zhoršení školního prospěchu

PREVENCE:

1. Organizování preventivních programů, důraz na otevřenou hodnotově orientovanou diskuzi.
2. Podpora aktivity, sebedůvěry a hodnotových zájmů u žáků.
3. Pozitivní přístup pedagogů, sdílené vize pedagogů a studentů.
4. Rozvoj kvality učebního prostředí.
5. Posilování vztahů mezi školou a rodinou žáka.
6. Zaměření na změnu postojů a chování.

POSTUPY ŠKOLY:

1. Zajistit ochranu žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy.
2. Školním řádem jasně vymezit zákaz užívání návykových látek ve škole a jejich nošení do školy.
3. Poskytovat žákům a jejich zákonným zástupcům nezbytné informace.
4. Prostory školy jasně označit viditelnou grafickou značkou zákazu kouření.
5. Z konzumace tabákových výrobků ve škole vyvodit opatření stanovené školním řádem.
6. Návykovou látku žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat, návyková látka bude odebrána metodikem školní prevence, popsána základními informacemi (datum a hodina, kdy byla látka odebrána, jméno žáka, věk žáka, jméno a podpis vyučujícího, který látku odebral) a uložena do školního trezoru. Vyučující bezodkladně informuje zákonného zástupce nezletilého žáka a bezodkladně vyrozumí Policii ČR.
7. Pedagogický pracovník postupuje podle školního řádu školy. O události sepíše záznam s vyjádřením žáka, který založí školní metodik prevence do své agendy
8. Škola informuje zákonného zástupce žáka.
9. Při řešení souvisejících s užíváním návykových látek škola spolupracuje s dalšími zainteresovanými institucemi a orgány. V případech, které stanoví zákon, plní škola ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení, orgánům sociálně – právní ochrany dětí.

10. Žák je do příjezdu Policie ČR izolován od ostatních žáků a po celou dobu je nad ním vykonáván pedagogický dozor.

7. HAZARDNÍ HRANÍ

Jako **hazardní hraní** či **hráčství** lze označit jakékoliv jednání, které vyžaduje nevratné investice (peníze nebo jinou hodnotu) s vidinou zisku založeného na náhodě nebo nejistém výsledku.

PROJEVY:

Chlubení se hrou a výhrami, používání hráčského slangu, lhaní, utrácení peněz, záškoláctví, změny nálad, výbušnost, popudlivost, stranění se kolektivu, samotářství, uzavřenost, nízká sebedůvěra, myšlenky na hru, ztráta zájmu o koníčky, problémy doma i ve vztazích a v kolektivu, zhoršení prospěchu, krádeže doma a ve škole, psychosomatické projevy, deprese, úzkost, suicidiální myšlenky a tendence, užívání návykových látek, závislost na hraní počítačových her a na internetu, raná zkušenost s hazardní hrou, potíže s adaptací a pravidly, dluhy, finanční problémy, trestná činnost atp.

PREVENCE:

1. Rozvoj schopností a podpora cílevědomosti a volnočasových aktivit.
2. Existence kvalitních vztahů v rodině.
3. Orientace na pozitivní životní hodnoty.
4. Přiměřená rodičovská kontrola a znalost způsobů trávení volného času dítěte.
5. Vhodné způsoby hospodaření s penězi a kapesným.
6. Bezpečné používání internetu, platebních karet, zabezpečení účtů.

POSTUPY ŠKOLY:

1. V případě podezření, že se nezletilý žák věnuje hazardnímu hraní, by měl učitel (či lépe třídní učitel) v první řadě informovat rodiče žáka při osobním setkání.
2. Pokud rodiče odmítají spolupracovat s pracovníkem školy, je škola oprávněna vyrozumět obecní úřad, tedy sociálního pracovníka z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).
3. V případě nutnosti návazné intervence pro žáka či třídní kolektiv je možné se obrátit na oblastního metodika prevence z pedagogicko-psychologické poradny.
4. Pokud má učitel důvodné podezření, že byl v souvislosti s hazardním hraním spáchán trestný čin (krádež, podvod, ublížení na zdraví atp.), měl by o této situaci informovat ředitele školy.
 - Tomuto postupu by měl být vyhotoven písemný zápis. Škola má ze zákona povinnost se v případě spáchání trestného činu (či podezření na spáchání) obrátit na orgány činné v trestním řízení, tj. Policii ČR.

5. V případě, že se jedná o žáka (studenta) staršího 18 let, tedy plnoletého, i zde mají rodiče, kteří k němu mají vyživovací povinnost a se kterými žák (student) žije ve společné domácnosti, právo znát jeho prospěch a vše týkající se jeho studia. Škola by i v tomto případě mohla rodiče o problému informovat.

8. NOVÉ TABÁKOVÉ A NIKOTINOVÉ VÝROBKY

Elektronické cigarety – zařízení složené z baterie, nádržky na speciální tekutinu (e-liquid) a atomizéru (topná spirála). Nedochozí ke spalování tabáku, ale k vaporizaci (odpařování) e-liquidu za teploty 150 °C - 250°C. E-liquidy jsou dostupné s nikotinem i bez něj, dále mohou mít různé příchutě (tabák, ovoce, sladkosti, limonády atd.). Výsledný aerosol (pára) bývá inhalován do plic nebo slouží k vytváření tzv. vapovacích triků (vydechování koncentrovaného aerosolu v podobě různých tvarů, nejčastěji kroužků). Inhalování aerosolu z elektronických cigaret se podle dosavadních zjištění jeví být méně škodlivou formou ve srovnání s kouřením běžných cigaret (Pisinger, Dossing, 2014), není však zcela bez rizik, a to zejména pro cílovou skupinu dětí a dospívajících. Na základě chemických analýz u vybraných zařízení byly v aerosolu identifikovány potenciálně rizikové limity těžkých kovů – olovo, kadmium, nikl, mangan (Hess et al., 2017; Olmedo et al., 2018), jiné studie (Canistro et al., 2017; Goniewicz et al., 2014; Pisinger, Dossing, 2014) potvrdily přítomnost dalších toxických látek (jako např. formaldehyd, akrolein, diacetyl). Dále byla prokázána souvislost mezi vyšším rizikem přechodu na užívání zápalných cigaret u žáků/žákyně, kteří vyzkoušeli elektronickou cigaretu, avšak nikdy předtím nekouřili jiné tabákové produkty (Watkins, Glantz, Chaffee, 2018). V dalším textu je užíván pojem žák, spolužák či kamarád (také pedagog, učitel, odborník aj.) souhrnně pro osoby mužského i ženského pohlaví.

Zahřívání tabák – nová elektronická zařízení označovaná také jako „heated tobacco“ nebo „heat-not-burn“, která fungují na principu zahřívání speciálně upraveného tabáku nejčastěji ve formě vyměnitelných náplní (připomínajících malé cigarety) prostřednictvím topného tělesa v podobě zahřívací čepele. Tabák je v zařízení zahříván na teplotu 250 °C-350 °C, přičemž nedochází ke spalování. Zařízení produkuje aerosol, který je méně koncentrovaný než kouř. Tabákové náplně obsahují nikotin.

Nikotinové sáčky – jedná se o malé bílé sáčky obsahující rostlinná celulósová vlákna (bílý prášek) napuštěná nikotinem, aditivy, sladidly a příchutěmi (Kulhánek, Baptistová & Orliková, 2022). Nikotinové sáčky se podobají porcovanému tabáku (snus), avšak neobsahují žádný tabák. Sáčky se aplikují do úst, kde se nechají působit (mezi rty a dásní) po dobu 15 minut a déle. Riziko užívání spočívá zejména ve velmi vysokých dávkách nikotinu, které se mohou pohybovat mezi 20 mg až 50 mg na jeden sáček.

9. INFORMOVÁNÍ O VÝSKYTU RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Při každém podezření výskytu rizikového chování žáka musí být vždy informován ředitel/lka školy.

V závažných případech škola informuje některé z uvedených pracovišť:

- Školní poradenské pracoviště (školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce, speciální pedagog)
- PPP (pedagogicko-psychologická poradenství)
- SVP (střediska výchovné péče)
- OSPOD (oddělení sociálně právní ochrany dětí)
- Policie ČR

viz Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Čj.: 10 194/2002-14)

POSTUPY ŠKOLY:

1. Ptát se – zmapování kouření u daného žáka (kolik cigaret kouří, zda užívá e-cigaretu, zda se již pokoušel odvykat apod.).

Příklady otázek:

Jak to máš s kouřením?

Ve vaší třídě se někdo kouřením netají, jak jsi na tom ty?

Máš představu, kolik vykouříš cigaret za týden?

Máš nějakou zkušenost s e-cigaretou? Jaké to bylo?

2. Pojmenovat rizika – jednoduché a jasné popsání rizik vyplývajících z užívání tabáku u daného žák/žákyně.

Příklady odpovědí:

Kouření tě musí stát hodně peněz, spočítej si to.

Kouření zhoršuje kvalitu pleti, způsobuje hlavně akné. Také můžeš mít horší kvalitu vlasů a zažloutlé zuby.

Tvé slečně/tvému příteli nemusí být příjemné, když jí/jemu dáš pusu po cigaretě. Někdo říká, že je to jako líbat popelník.

Kouření zhoršuje fyzický výkon. Jde to proti tvým tréninkům, kterým dáváš hodně času a energie.

3. Podpořit motivaci – rychlé zmapování a podpora motivace k odvykání.

Příklady otázek:

Co se ti na kouření líbí?

Je něco, co ti na kouření vadí?

Premýšlel jsi o tom, že přestaneš?

Co ti brání, abys přestal?

4. Předat kontakt – předchozí kroky by u žáka měly vést k vyvolání rozporu týkajícího se vlastního kouření, postupnému uvědomění negativních následků a posílení motivace ke změně. Pokud žák projeví zájem, pedagog by mu měl předat kontakty na podrobnější informace nebo odborné služby (např. webové stránky www.koureni-zabiji.cz nebo www.bezcigaret.cz).

5. Plánovat další setkání – v závěru rozhovoru je vhodné ocenit žákovu otevřenost. Dále by mělo následovat stručné shrnutí hlavních

výstupů intervence (nejlépe za strany žáka), případně zodpovězení doplňujících dotazů. Posilování motivace je kontinuální proces, proto by měl pedagog dohodnout se žákem termín, kdy se s ním bude znovu bavit o tom, zda došlo k nějaké změně (např. zda vyhledal nabídnutou odbornou pomoc). Vhodný interval je přibližně 14 dní až měsíc a lze se takto setkávat opakovaně.

10. LEGISLATIVNÍ RÁMEC ŘEŠENÍ DANÝCH PROBLÉMŮ

Školní řád (je v souladu se základní platnou legislativou)

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

Zákon č. 132/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o rodině

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadanými

Vyhláška č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Čj.: 10 194/2002-14)

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Úmluva o právech dítěte 104/1991 Sb.

11. SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE V RÁMCI PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Organizace, se kterými škola spolupracuje v rámci prevence i řešení rizikového chování:

Organizace	Telefonní kontakt	e-mailová adresa nebo webová stránka
Služba kriminální policie a vyšetřování Písek	974 235 325	okpisek@mvr.cz
Arkáda	382 211 300	arkada@iol.cz
PPP PÍSEK	382 213 387	ppp.pisek@mybox.cz
Městská policie Písek	382 213 185	mpprevence@mupisek.cz
Do světa Strakonice	725 373 864	www.dosveta.org
Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji	387 410 864	www.ditevkrizi.cz

12. DOPORUČENÁ LITERATURA A INTERNETOVÉ ODKAZY

Doporučená literatura:

JEDLIČKA, R. A KOL. Děti a mládež v obtížných životních situacích. Praha: Themis, 2004.

JEDLIČKA, R. KOŤA, J. Aktuální problémy výchovy. Praha: Karolinum, 1998.

JŮVA, V. Základy pedagogiky. Brno: Paido, 2000.

KŘÍŽ, J. Duševní poruchy a poruchy chování u dětí a mladistvých. 1. vydání. JU České Budějovice.

KYRIACOU, CH. Řešení výchovných problémů ve škole. Praha: Portál, 2004.

LAZAROVÁ, B. Netradiční role učitele. O situacích pomoci, krize a poradenství ve školní praxi. 2. vyd. Brno: Paido, 2008.

MATOUŠEK, O. Mládež a delikvence. Praha: Portál, 2003.

TRAIN, A. Specifické poruchy chování a pozornosti. Praha: Portál, 1997.

VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2004.

Doporučené odkazy:

www.saferinternet.cz (Informace na téma kyberšikana, ochrana osobních údajů aj. V sekci „Ke stažení“ výsledky výzkumu chování dětí na internetu)

www.bezpecne-online.cz (Stránky pro teenagery, rodiče a učitele s informacemi o bezpečném používání internetu, prevenci a řešení kyberšikany; výukové materiály)

www.protisikane.cz (Informace o kyberšikaně a jejích projevech, tipy pro rodiče)

www.minimalizacesikany.cz (Praktické rady pro rodiče, učitele a děti, jak řešit šikanu a jak jí předcházet. V sekci „Pro média“ tisková zpráva s výsledky šetření o kyberšikaně na školách)

www.sikana.org (Stránky občanského sdružení Společenství proti šikaně – aktuality z oblasti, související odkazy apod.)

www.e-bezpeci.cz (E-Bezpeci) - projekt zaměřený na prevenci rizikového chování na Internetu (kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, sociální sítě, sociální inženýrství, sexting atd.).

www.napisnam.cz (Poradna E-Bezpeci) - poradenská linka zaměřená na prevenci rizikového chování na Internetu, jen za letošní rok řešila přes 100 případů kyberšikany, stalkingu, sextingu apod.

www.e-nebezpeci.cz (Projekt E-Nebezpeci pro učitele), který obsahuje řadu prezentací pro učitele

www.sikana.org (Internet poradna)

www.internetporadna.cz (Sdružení Linka bezpečí (116 111))

www.linkabezpeci.cz (Amnesty International ČR)

www.amnesty.cz

www.msmt.cz

www.odrogach.cz

<http://www.prevence-info.cz>

<http://www.drogy-info.cz/>

<http://iporadna.cz/drogy/index.php>

<http://www.drogy.net/>

<http://www.promilesms.cz/>

<http://www.alkoholmetr.cz/>

<http://www.alkoholik.cz/>

<http://www.plbohnice.cz/nespor/addictcz.html>

<http://www.niquitin.cz/jak-prestat-kourit>

<http://www.clzt.cz/> <http://www.modernijenekourit.cz/index.php?cat=16>

<http://ec.europa.eu/health-eu/doc/alcoholineu sumczen.pdf>

<http://www.dokurte.cz/>

<http://www.msmt.cz/socialni-programy/prevence-uzivani-tabaku->

http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace/e_publikace

a dále webové stránky příslušných krajských úřadů a PPP

Zpracovala:

Mgr. Andrea Hroudová
školní metodik prevence

V Písku dne 1. září 2023

Schválil:

Mgr. Michal Drnec
ředitel školy

S krizovým plánem byli seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci.